

Vragen n.a.v. Kamerbrief 13 november

Algemeen

Waarom ligt nu de focus op de woningbouw en infraprojecten?

Het Kabinet ervoor gekozen voorrang te geven aan projecten van groot algemeen belang. Het woningvraagstuk is urgent - we hebben dringend nieuwe huizen nodig – en de zorg om banenverlies in de bouw is acuut.

Het kabinet wil ook snel doorpakken voor andere sectoren. Daarom werkt zij aan de realisatie van een drempelwaarde voor alle andere activiteiten of projecten die een beperkte depositie veroorzaken. Na de voorlichting van de Raad van State in december vindt besluitvorming hierover zo spoedig mogelijk plaats.

Verder moet worden benadrukt dat deze maatregelen niet alleen bedoeld zijn om de vergunningverlening weer op gang te krijgen, maar bovenal om de natuur te versterken. Als de natuur robuuster is, kan het ook beter tegen een stootje.

Waarom kiest het kabinet voor deze set aan maatregelen?

Uit berekeningen van het RIVM blijkt dat deze op zeer korte termijn in te voeren zijn én op korte termijn leiden tot een daling van de stikstofdepositie.

Het Kabinet kiest er niet voor een noodwet in te stellen, zoals de PVV voorstelt. Waarom is dat zo?

De Raad van State heeft zich op 29 mei duidelijk uitgesproken. We mogen niet meer op de pof leven als het gaat om het nemen van maatregelen die stikstofuitstoot reduceren. Oplossingsmogelijkheden die daar niet aan voldoen zijn daardoor juridisch onhaalbaar. Het voorstel van Wilders bevat elementen die hier wel van uitgaan.

Welke rol hebben de provincies bij (de uitvoering van) deze maatregelen?

De provincies zijn belangrijk bij het nemen en uitvoeren van de maatregelen: zij gaan over veel vergunningen en zijn verantwoordelijk voor natuurmaatregelen. Hun specifieke rol bij de invoering van de snelheidsmaatregel en het aanpassen van de samenstelling van het veevoer is gering. Wel kunnen de provincies een rol hebben bij het realiseren van de woningopgave, bijvoorbeeld wanneer er geprioriteerd moet worden tussen projecten.

Waar wordt de extra 500 miljoen euro aan uitgegeven?

De helft van het bedrag gebruiken we voor het verbeteren van de natuur en het treffen van maatregelen die de negatieve effecten van activiteiten compenseren.

We willen overigens bedrukken dat dit half miljard niet het enige geld is dat nu beschikbaar is en beschikbaar gaat komen. Zo is in het Klimaatakkoord al 100 miljoen euro gereserveerd voor de veehouderij rondom Natura 2000-gebieden en 100 miljoen euro voor de veenweideaanpak, en daarnaast kunnen ook extra middelen voor de woningmarkt (1 miljard in de Miljoenennota 2020) onder meer worden gebruikt om de gevolgen van de stikstofproblematiek voor de woningbouw op te vangen. Voor de saneringsregeling van de varkenshouderij heeft het kabinet eerder al 180 miljoen euro vrijgemaakt.

Komt er nog meer geld bij?

Het gaat ons allen om goede aanpak van de stikstofproblemen. Het benodigde budget is daarvan een afgeleide. Voorlopig kunnen grote stappen worden gezet met het vrijgespeelde budget. Indien nodig zal het kabinet op een later moment bezien of het nodig en mogelijk is om extra middelen vrij te maken.

Wat zijn de volgende stappen?

Het kabinet en provincies maken uiterlijk 1 december eenduidige afspraken over de beleidsregels, zodat alle vergunningaanvragers weten waar ze aan toe zijn. Het kabinet werkt verder aan een breder pakket aan bronmaatregelen om een generieke drempelwaarde mogelijk te maken voor projecten die een beperkte stikstofdepositie veroorzaken. Voor een drempelwaarde is bij de Raad van State een voorlichting gevraagd over het invoeren van een generieke drempelwaarde. Deze voorlichting komt in december. Aansluitend hierop vindt besluitvorming plaats.

Woningbouw

Wat betekenen de in de Kamerbrief aangekondigde maatregelen concreet voor de woningbouw?

Deze maatregelen zorgen ervoor dat er voldoende stikstofruimte is voor 75.000 woningen en dat de vergunningverlening voor woningbouw verder op gang kan komen. Lokaal moet bekeken worden of er voor een specifiek project voldoende ruimte beschikbaar is.

Wanneer gaan de maatregelen in?

Zodra de spoedwetgeving door beide Kamers is aangenomen. Om dit wetsvoorstel snel aan te kunnen bieden bij de Kamer, is er al een spoedadvies bij de Raad van State aangevraagd.

Op welke termijn zorgt dit er voor dat projecten die nu stilliggen omdat er geen natuurvergunning wordt afgegeven, door kunnen?

Zodra de spoedwetgeving door beide Kamers is aangenomen kan er gewerkt worden met de nieuwe vrijgekomen ruimte. Om dit wetsvoorstel snel aan te kunnen bieden bij de Kamer, is er al een spoedadvies bij de Raad van State aangevraagd. Streven is om dit voor het einde van het jaar door beide Kamers te krijgen. Overigens zijn er ook al mogelijkheden om een vergunning aan te vragen buiten dit pakket om, zoals een ecologische onderbouwing en intern salderen.

Is het zeker dat met deze maatregelen projecten definitief door kunnen of bestaat er een kans dat de rechter er alsnog een streep doorzet?

De Raad van State heeft ons een opdracht gegeven om de natuur voorop te stellen. Met deze maatregelen doen we dat.

Hoeveel projecten kunnen er nu door?

Dit pakket biedt stikstofruimte voor 75.000 woningen in 2020. Die stikstofruimte is alleen niet overal even groot, dus zal er goed gekeken moeten worden naar hoe de ruimte zo efficiënt mogelijk gebruikt kan worden.

Is nieuwe 75.000 woningen haalbaar in 2020?

We doen er alles aan om de 75.000 woningen te halen. Er zijn nu al mogelijkheden om woningen te bouwen (zie Kamerbrief 4 oktober). Dit pakket komt daarbij en daarmee doen we ons uiterste best om ook volgend jaar 75.000 woningen mogelijk te maken.

LNV - NATUUR

Gaat het kabinet natuurgebieden schrappen?

Het kabinet wil nader bezien of alle gebieden die eerder als Natura 2000-gebied zijn aangewezen, deze status moeten behouden. Het kabinet onderzoekt daarvoor bijvoorbeeld of de gebieden robuust genoeg zijn en of de doelen voor de gebieden, ondanks alle herstelmaatregelen, wel haalbaar zijn. Ook zal worden bezien of het samenvoegen of herindelen van gebieden van nut kan zijn. Op de uitkomsten van deze analyse kan het kabinet niet vooruitlopen.

Waarom wordt de €250 miljoen besteed die voor natuur beschikbaar wordt gesteld?

Deze €250 miljoen is bedoeld voor verbetering van natuur en natuurcompensatie. Deze maatregelen verschillen per natuurgebied en worden met de provincies samen bepaald.

Wat wordt er ondernomen om de habitat-typen te beschermen?

Het behoud van natuur en biodiversiteit is van groot belang. Bij het verlenen van vergunningen wordt getoetst wat het effect is van die activiteiten op de natuur. Ook zijn er voor vrijwel alle Natura 2000-gebieden beheerplannen opgesteld waarin beschermingsmaatregelen zijn opgenomen. Provincies voeren daarnaast natuurherstelmaatregelen uit waardoor de kwaliteit van de natuur verbetert. Het kabinet is in gesprek met de provincies om waar mogelijk de natuurherstelmaatregelen te versnellen.

Halen we de Natura2000-doelstellingen nog wel?

Het kabinet is geïnteresseerd aan het bereiken van een gunstige staat van instandhouding in het jaar 2050, zoals recent aan de Kamer gemeld in de brief over het IPBES-rapport. Deze doelstelling behalen we niet alleen via de aangewezen Natura 2000-gebieden, maar via alle natuur die we in Nederland hebben, zoals het NatuurNetwerk Nederland en de Nationale Parken.

Is Nederland strikter met de bescherming van natuurgebieden dan EU voorschrijft?

Het Nederlandse beleid was en blijft gericht op het beschermen van de natuur en biodiversiteit. Bij het aanwijzen van gebieden hebben we de Europese regels gevolgd. Het kan echter geen kwaad periodiek te bezien of de nationale invulling van het natuurbeleid nog voldoet.

VEEVOER

Wat houdt de veevoer-maatregel precies in?

Door de samenstelling van het (kracht)voer te veranderen wordt de vorming van ammoniak door de dieren verminderd. Dat werkt als volgt: in het veevoer zit stikstof in de vorm van eiwit dat dieren gebruiken voor de productie van bijvoorbeeld melk en eieren. In veel voer zit meer stikstof dan het dier nodig heeft, en die overtollige stikstof wordt deels uitgestoten als ammoniak uit mest en urine. Door de samenstelling van het (kracht)voer aan te passen en/of de verteerbaarheid te verbeteren wordt de uitstoot van stikstof in de vorm van ammoniak dus minder.

Rijksoverheid

Aanpassing Veevoer

Het kabinet wil de stikstof-neerslag verminderen om de natuur te versterken. Ammoniak is één van de verschijningsvormen van stikstof. Ammoniak ontstaat onder andere uit mest uit de veehouderij. Daarom neemt het kabinet een maatregel om de samenstelling van veevoer te veranderen. Door ander voer wordt minder ammoniak gevormd uit mest. Minder uitstoot van ammoniak betekent minder stikstof-depositie op de natuur. Deze maatregel vermindert de stikstof-neerslag met 1 tot 1,5 kiloton in het eerste jaar.

Hoe werkt dat?

Is de veevoer-maatregel verplicht?

De maatregel betreft een 'doelvoorschrift', waaraan het door leveranciers geleverde, en door veehouders gebruikte, veevoer moet voldoen.

Welke effecten (hoe groot en hoe snel) heeft de maatregel op de stikstofdepositie?

De maatregel leidt er toe dat de productie van ammoniak door de veehouderij structureel gereduceerd wordt. Afhankelijk van het moment waarop de maatregel van kracht wordt bedraagt de reductie naar schatting 1 tot 1,5 kiloton in het eerste jaar. Hieruit kunnen op termijn nog meer indirecte reductie-effecten voortvloeien, doordat in de gehele keten het aandeel stikstof omlaag gaat.

Geldt de maatregel voor alle diersectoren?

De maatregel geldt voor alle diersectoren. Voor melkvee is er wel een wat andere situatie omdat het voer van melkvee hoofdzakelijk bestaat uit gras en mais en in veel mindere mate uit krachtvoer.

Wat is het effect van deze maatregel op de gezondheid van mensen en dieren?

Het uitgangspunt van deze maatregel is ook dat er geen negatieve effecten zijn op het welzijn van het dier, dat er geen negatieve effecten optreden voor de volksgezondheid en dat de smaak van vlees/melk/eieren voor de consument niet verandert. Ook voor de kwaliteit en de smaak van vlees of melk heeft deze aanpak geen effect.

Wordt de boer hiervoor gecompenseerd?

Het kabinet heeft middelen vrijgemaakt voor een noodpakket. Er wordt onderzocht in hoeverre de overheid de ondernemer tegemoet kan komen in de meerkosten voor deze maatregel.

Hoe wordt deze maatregel gehandhaafd?

Handhaving en controle zullen door de gebruikelijke organisaties, zoals de NVWA, worden uitgevoerd.

WARME SANERING VARKENSHOUDERIJEN

Hoeveel geld is er beschikbaar voor de subsidieregeling sanering varkenshouderijen?

Het totaalbedrag dat beschikbaar is voor de subsidieregeling is recent met €60 miljoen verhoogd van €120 miljoen naar €180 miljoen, in het kader van het klimaatakkoord en de Urgendzaak.

Wanneer wordt de regeling gepubliceerd en opengesteld?

De Subsidieregeling sanering varkenshouderijen (Srv) is op donderdag 10 oktober definitief bekendgemaakt middels een brief aan de Tweede Kamer, op 11 oktober is de Srv gepubliceerd in de Staatscourant. De tekst van de definitieve regeling en de toelichting daarop is vanaf dat moment ook te vinden op www.rijksoverheid.nl. De inschrijving is geopend van 25 november t/m 15 januari 2020. Alle informatie over inschrijving is te vinden op www.rvo.nl/sanering-varkenshouderijen.

Hoeveel stikstof-reductie brengt deze maatregel teweeg?

De €60 miljoen extra is nog niet eerder in de berekeningen van het RIVM meegenomen en kunnen meetellen in de 'bank' voor 0,7 kiloton stikstof-reductie.

Is dit een maatregel om de veestapel te verkleinen?

De regeling richt zich op varkenshouderijen die geuroverlast veroorzaken. Alleen varkenshouderijen die in de concentratiegebieden Zuid en Oost van de Meststoffenwet liggen kunnen deelnemen. Naar schatting zal hierdoor ook het aantal varkens in Nederland met 7 tot 10% afnemen.

LANDBOUW ALGEMEEN

In de brief staat dat het kabinet werkt aan emissiearme landbouw. Over welke invulling voor de boer denkt het kabinet, en wil zij in gesprek met de boeren?

Het kabinet werkt aan emissiearme landbouw door een innovatie- en investeringsregeling open te stellen. Deze regeling richt zich op de aanpak van schadelijke emissies uit stallen. De regeling gaat in het voorjaar van 2020 open. Over de toekomst van de landbouw gaat het kabinet de komende periode met de sector in gesprek.

Het kabinet heeft eerder aangekondigd in te zetten op het vrijwillig uitkopen van veehouderijen die geen bedrijfsopvolging hebben of willen stoppen. Waarom staat dat niet in de brief?

De brief richt zich op maatregelen die nu op korte termijn genomen kunnen worden. Een algemene warme saneringsregeling kost veel tijd. De regeling voor de varkenshouderij was al in gang gezet. Verdere maatregelen voor de veehouderij volgen in december na overleg met de provincies en de sector.

Reductie snelheid

Waarom wordt de snelheid op snelwegen verlaagd naar 100 km per uur?

De verlaging van de maximumsnelheid maakt onderdeel uit van een pakket maatregelen om op korte termijn te zorgen voor minder stikstof. Hiermee wordt ruimte gecreëerd voor herstel van natuur en de bouw van woningen.

Geldt dit altijd en overal?

Voortaan geldt overdag een maximumsnelheid van 100 km per uur. 's Avonds en 's nachts verandert er niets. Waar je nu 's avonds of 's nachts 120 of 130 mag, mag dat straks ook. Bestaande lagere limieten, zoals de 80 km/h trajecten bij grote steden en de lagere snelheid op verbindingbogen op knooppunten blijven bestaan.

Waarom geldt dit alleen overdag?

We kiezen voor een verlaging naar 100 in de periode van de dag dat deze ingreep het meeste oplevert, als er veel verkeer is. En we sluiten aan bij de tijdvensters die de mensen nu al kennen op de wegen waar nu al deze dynamische snelheid geldt. De mensen zijn al gewend aan bordjes met deze tijden er op. En tussen zeven 's avonds en zes uur 's ochtends blijft het zoals het nu is.

Waarom niet ook in de avond omlaag?

Er zijn minder auto's dus het effect is ook veel lager als je het 's avonds doet. Daarbij vinden we het van belang dat mensen als het rustig is kunnen doorrijden (beter aansluiten beleving van de automobilist).

Het doet inderdaad minder (80 procent van de maximaal te behalen winst voor een verlaging naar 100), maar de mensen kunnen nu op rustigste momenten van de dag doorrijden. Overdag in drukke tijden moeten automobilisten vaker optrekken en afremmen wat tot o.a. meer stikstofuitstoot leidt. 's Avonds en 's nachts is de doorstroming veel beter en speelt dit dus veel minder.

Wanneer gaat dit in?

We willen dit zo snel mogelijk invoeren. Het moet veilig, snel en goed.

Hoe wordt het gehandhaafd? Trajectcontroles?

De weggebruikers worden langs de weg en via communicatie actief gewezen op de nieuwe maximum snelheid. Handhaving is het sluitstuk. Dat is niet nieuw omdat we nu ook al op bepaalde trajecten en dynamische snelheid kennen.

Hoe zit het met de 80 km op de stedelijke ringwegen, gaan die omhoog?

Vanwege de milieunormen (luchtkwaliteit/geluid) rijden we op een aantal snelwegen in stedelijk gebied maximaal 80 km/h. Daar verandert niets.

De maatregel moet leiden tot minder stikstofdepositie. Hoeveel minder?

De maatregel levert gemiddeld ca. 1,3 mol/ha/jr op.

Infraprojecten

Wat betekent dit voor beheer- en onderhoudsprojecten?

Het kabinet heeft besloten dat beheer en onderhoud van infrastructuur door moet kunnen gaan.

Voorbeelden: niet alleen asfalteren, maar ook oude bruggen en tunnels: Van Brienoordbrug en renovatie IJsselbruggen.

Wat betekent dit voor kust en dijkversterkingsprojecten?

Kust- en dijkversterkingsprojecten kunnen door. Gaat om suppleties langs de gehele kust, bijvoorbeeld bij Goeree, Schouwen, Texel, Vlieland en Julianadorp. En aan dijkversterkingen langs het IJsselmeer (Marken) en IJmuiden.

Betekent dit dat alle projecten gaan vertragen zoals partijen vrezen?

Omdat bij enkele grote projecten (MIRT) al rekening was gehouden met de noodzaak van verlaging van de maximumsnelheid als mitigerende maatregel, komt een deel van het effect van de maatregelen die het kabinet neemt ten goede aan deze projecten. Het gaat daarbij om de volgende zeven projecten: A27/A12 Ring Utrecht, A1/A28 knooppunt Hoevelaken, A6 Almere-Lelystad, A4 Haaglanden, A27 Houten-Hooipolder, Innova 58 Tilburg-Eindhoven en Innova 58 Annabosch-Galder.

Daarnaast is voor de verlengde A15 een snelheidsverlaging al ingezet om de weg te kunnen aanleggen.

Voor projecten die nog in de planfase zitten moeten nieuwe berekeningen worden gemaakt. Dit kan leiden tot vertraging.